

Inriktning på arbets- marknadspolitiken år 2026

Dnr: ÅLR 2026/40

Datum: 20.1.2026

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

Inledning	2
Investeringars betydelse för konjunkturen och sysselsättningen	2
Arbetsmarknadsservice	3
Vi välkomnar fler	3
Matchning	3
Arbetslösheten och fokusområden	4
Målsättningar	4
Aktiviteter och service.....	5
Sysselsättningsfrämjande åtgärder	6
Övriga sysselsättningsåtgärder	8
Karriärvägledning	9
Särskild service för personer med oklarheter om arbetsförmåga.....	9

Inledning

Långsiktigt hållbar arbetsmarknadspolitik

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

För att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete, kommer landskapsregeringen att genom allmänna ekonomisk-politiska, näringspolitiska och utbildningspolitiska åtgärder samt andra åtgärder som inverkar på sysselsättningen sträva till att påverka efterfrågan på arbetskraft.

Landskapsregeringen strävar till, genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) bidrar till att nå Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 "Välstånd för alla människor vars inneboende resurser växer", utvecklingsmål 2 "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" samt utvecklingsmål 5 "Attraktionskraft för boende, besökare och företag".

Investerings betydelse för konjunkturen och sysselsättningen

Landskapet, kommunerna och kommunalförbunden ska sträva efter att av dem finansierade investeringar tidsbestäms så att konjunkturväxlingar utjämnas. Landskapsregeringen följer t.ex. med utvecklingen av aktiviteten inom byggsektorn, vilken fortfarande är låg.

Då lån, understöd och räntestöd av landskapets medel beviljas för investeringar ska sysselsättningsfrämjande aspekter beaktas.

Arbetsmarknadsservice

För att förverkliga arbetsmarknadspolitiken och främja en organiserad och effektiv arbetsmarknad tillhandahåller landskapet arbetsmarknadsservice.

Arbetsmarknadsservicen består av arbetsförmedling, sysselsättningsfrämjande utbildning, vägledning, information, särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga, stödiriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Förvaltningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten handhas av landskapsregeringen och AMS.

Vi välkomnar fler

För att förbättra förutsättningarna för en gynnsam utveckling av den åländska arbetsmarknaden och ekonomin är det av stor vikt att landskapsregeringen förstärker arbetet för att höja Ålands attraktionskraft för boende, besökare och företag. Den mest framträdande aktören i arbetet med att främja arbetskraftsinflyttningen, inhämta insikter om utflyttningen för att initiera insatser så att inflyttade personer väljer att stanna kvar och etablera sig samt skapa synlighet kring Åland som plats att leva och bo på, är i dagsläget Åland Living.

Under pandemin började många människor söka sig till bostadsorter som, likt Åland, kan erbjuda ett gott vardagsliv – i kombination med att enkelt kunna jobba på distans för uppdragsgivare över hela världen. Trenden håller i sig och utvecklingen av Åland Living har varit framgångsrikt så arbetet fortsätter i samma riktning.

Åland Living verkar för att Åland ska upprätthålla ett positivt inflyttningsmönster, med målsättningen att öka antalet inflyttande i linje med det mål som formulerats för år 2030. Rekryteringssamarbete med arbetsgivare, informationsservice och strategiskt kommunikationsarbete för ökad synlighet utanför Åland är centrala delar av verksamheten.

Matchning

På arbetsmarknaden finns en problematik med att matcha arbetslösa till arbetsplatser. Utbildning och kompetensutveckling är avgörande för Ålands ekonomiska välstånd och tillväxt. Ålands utbildningssystem ska inte bara möta dagens behov, utan även förbereda för framtida utmaningar. Kompetenshöjande sysselsättningsfrämjande utbildningar är en del i att arbetslösa åter kommer ut på arbetsmarknaden. Yrkesutbildningar och vuxenutbildningar blir allt viktigare för att minska matchningsproblemen på arbetsmarknaden. Likaså att erbjuda kurser i svenska.

Arbetslösheten och fokusområden

Arbetslösheten under 2025

Arbetslösheten har ökat under år 2025. Det relativa arbetslöshetstalet i november 2025 var 5,1 % (5,0 % 2024). För kvinnorna var det relativa arbetslöshetstalet 4,5 % (4,4 % 2024) medan det var 5,7 % för männen (5,5 % 2024). Det relativa arbetslöshetstalet för ungdomar under 25 år var 9,2 % (8,4 % 2024). För kvinnor var ungdomsarbetslöshetstalet lägre än för männen, 7,1 % respektive 11 %. Långtidsarbetslösheten 2025 har ökat. Det genomsnittliga antalet har ökat från 320 november 2024 till 370 november 2025 och utgör 2,5 procent av arbetskraften (2,2 procent i november 2024).

Fokus på långtidsarbetslöshet

Antalet långtidsarbetslösa har ökat under 2025 och ligger fortfarande på en hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa ger fortsättningsvis anledning till särskild uppmärksamhet och behovet av insatser för att förbättra situationen har hög prioritet. En av orsakerna till ökningen de senaste åren är att genom den nya serviceprocessen som startade i maj 2022 faller färre ut från systemet då det krävs fler försummelser än tidigare för att registreringen som arbets sökande ska upphöra.

AMS har i mer än tio (10) år haft som målsättning att minska antalet långtidsarbetslösa likväl har antalet ökat från 157 till 370. Landskapsregeringen överväger att ge AMS i uppdrag att utarbeta ett handlingsprogram 2027 - 2029 för att minska långtidsarbetslösheten om ekonomin ger utrymme för en sådan särskild satsning.

Fokus på de som har behov av service av andra instanser

Många arbetssökande har lyft max sjukdagpenning eller står utanför arbetsmarknaden, och många behöver stöd även från KST och ÅHS. För att hjälpa dem tillbaka till arbete eller hitta individuella lösningar bör AMS prioritera samverkan med dessa instanser. Landskapsregeringen prioriterar insatser som riktas till långtidsarbetslösa, särskilt den målgrupp som rör sig mellan olika förmåns kategorier hos AMS, FPA och KST.

Målsättningar

- AMS målsättningar 2026 som hör samman med arbetsmarknadspolitiken är att
- minst 70 arbetslösa ska få anställning med sysselsättningsstöd varav 10 hos landskapet,
 - minst 150 personer ska få karriärvägledning,
 - minska antalet långtidsarbetslösa.

Åland Livings målsättningar 2026 är att öka antalet

- besökare på websidan
- prenumeranter samt öppningsgraden av nyhetsbrev
- intresseanmälningar för flytt via webformulär på websidan.

Aktiviteter och service

Servicens prioritetsordning

AMS ska främja sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden, bland annat genom kompetenshöjande utbildning. Tillsammans med den arbetssökande bedöms behovet av insatser för att öka chanserna till arbete. Servicen erbjuds både som självbetjäning och personlig vägledning, med fokus på att ge tidiga insatser.

Det är viktigt att arbetssökande snabbt får tillgång till grundläggande service som information om lediga jobb, företagande, rådgivning samt möjlighet att söka arbete via självbetjäning. Tidiga insatser förebygger långtidsarbetslöshet och prioriteras i serviceprocessen. Studievägledning, CV- och ansökningshjälp erbjuds i samarbete med Ålands yrkesgymnasium, och digitala lösningar ska också tillhandahållas.

Strategiskt utvecklingsmål 2

AMS deltar aktivt i arbetet med att förverkliga Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Inom ramen för strategiskt utvecklingsmål 2: "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället." är AMS mål att

- få alla unga arbetssökande personer som saknar en yrkesutbildning att skaffa sig en sådan
- inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera svenska för inflyttade
- personer med funktionsnedsättningar ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller i annan sysselsättning.

Förbättra matchningen

Matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb är fortsatt en stor utmaning för AMS och arbetsmarknadspolitiken. Antalet lediga platser per månad har varit lägre än motsvarande månad året före allt sedan februari månad 2024 vilket ytterligare försvårat matchningen. De lediga platserna i förhållande till antalet arbetslösa arbetssökande var i genomsnitt 34 procent från februari 2024 till oktober 2025, vilket är i genomsnitt 17 procentenheter lägre än motsvarande månad året före.

Målet är att främja sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden, bland annat genom kompetenshöjande utbildning. Många arbetssökande, särskilt utan yrkesutbildning eller med bristande språkkunskaper, behöver långvariga insatser för att

bli anställningsbara. AMS kan stöda frivilliga studier med arbetslöshetsförmån, även utanför landskapet, och erbjuda utbildningsprövning för att bedöma yrkeslämplighet. Arbets sökande över 25 år kan studera i upp till sex månader med bibehållen ersättning. Dessa åtgärder väntas förbättra matchningen på arbetsmarknaden, men AMS måste fortsatt fokusera på uppföljning, utveckling av evidensbaserade metoder, och stärkta IT-kunskaper. Det är också viktigt att uppmuntra arbets sökande att utbilda sig i efterfrågade kompetenser. Den nya grundskolelagen ger vuxna utan grundskolebetyg rätt till utbildning, vilket kan öppna vägen till vidare studier.

Utveckla och prioritera kontakterna till näringslivet

För att ge god service till både arbetsgivare och arbets sökande har AMS nära kontakt med arbetsplatser, bland annat genom regelbundna arbetsplatsbesök för att identifiera rekryterings- och kompetensbehov. Tillsammans med arbetsgivare arrangeras evenemang som "Jobbchansen" och "Drop in" där direktkontakt mellan parterna möjliggörs. En särskild tjänsteman ansvarar för arbetsgivar-service, inklusive kartläggning av efterfrågad kompetens. Kontakterna med näringslivet behöver dock fortsatt utvecklas för att bättre förstå och möta arbetsgivarernas behov.

Inflyttning av efterfrågad arbetskraft behövs

Parallellt med en viss arbetslöshet kommer det fortsättningsvis att vara svårt att rekrytera kompetent arbetskraft inom vissa sektorer av arbetslivet. Detta gäller exempelvis specialister inom olika branscher. AMS kommer fortsättningsvis att lägga resurser på rekryteringsinsatser på och utanför Åland bland annat genom aktiviteter inom ramen för Åland Living och genom aktivt deltagande i det europeiska nätverket inom arbetsförmedling och rekrytering, EURES. Även högskolepraktikverksamheten följer denna strategi och omfattar alla studerande, oavsett om de lyfter åländskt studiestöd eller inte, som önskar få en praktikplats på Åland. Många ungdomar flyttar ut från Åland för att skaffa sig arbetslivserfarenhet samt utbildning. Därtill finns många ålänningar utanför Åland som kan ha ett intresse av att flytta hem. AMS deltar aktivt i landskapsregeringens arbete med att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland när det gäller strategiskt utvecklingsmål 5: "Attraktionskraft för boende, besökare och företag".

Sysselsättningsfrämjande åtgärder

Om den reguljära arbetsmarknadsservicen inte leder till resultat kan särskilda sysselsättningsfrämjande åtgärder tas i bruk. Landskapets budget för 2026 upptar totalt 1.094.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder. Av detta anslag är cirka 438.000 euro reserverade för bland annat de projekt som AMS upphandlat (se nedan). Medlen används för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som faller inom ramen för AMS verksamhetsområde. Åtgärderna kan dels

vara riktade mot vissa grupper eller kategorier, exempelvis projekt eller kurser, dels individuellt inriktade stöd eller andra insatser.

Projektinriktade åtgärder

De projektinriktade åtgärderna är gruppinriktade åtgärder som sysselsätter deltagarna under en längre tid. Vissa åtgärder bedrivs på en mera kontinuerlig bas för att täcka permanenta behov som finns bland AMS kunder. AMS har upphandlat tre större projekt samt ett antal utbildningar för att främja sysselsättningen och stimulera arbetsmarknadsintegrering. Under år 2024 upphandlades projekt för tiden 2025 - 2027.

Vuxenprojektet "Björkkös sysselsättningsprojekt"

Projektet riktar sig till långtidsarbetslösa och personer som vill byta yrkesinriktning till vård och omsorg, inklusive personer med annat modersmål än svenska. Deltagarna får bekanta sig med branschen, vårdterminologi och grunderna i yrket – en förberedelse inför exempelvis närvårdarutbildningen. Projektet består av 10 moduler under max ett år, anpassade efter deltagarnas förkunskaper och utveckling. Innehållet varvas mellan teori, praktik, studiebesök, coaching och andra metoder. Fokus ligger på individens mål, och varje deltagare har en personlig plan som följs upp och uppdateras regelbundet. Aktiviteterna inkluderar arbetsträning, praktik, sociala inslag och möjlighet till eget initiativ. Upp till 10 personer per år kan delta samtidigt. Huvudman är Björkkö Ab.

Vuxenprojektet "Emmaus sysselsättningsprojekt"

Projektet riktar sig till långtidsarbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga. Syftet är att öka deras anställningsbarhet genom individuell handledning, gruppstöd och praktiskt arbete. Deltagarna förbereds för arbete på den öppna arbetsmarknaden eller för att påbörja en utbildning. Fokus ligger på att träna grundläggande arbetslivskompetenser som punktlighet, planering, ekonomi, flexibilitet, kundbemötande och samarbete. Upp till 15 personer per år kan delta samtidigt. Huvudman är Emmaus Åland r.f.

Ungdomsprojektet "Ung Resurs sysselsättningsprojekt"

Projektets mål är att deltagarna snabbt ska få ett jobb eller en studieplats. Det riktar sig främst till 16–24-åringar utan yrkesutbildning. Deltagarna får stöd att göra upp en realistisk plan för arbetslivet, oftast genom att hitta en passande yrkesutbildning. Upp till 17 ungdomar per år kan delta samtidigt, varav 5 på extern praktik. Deltagartiden är upp till sex månader, eller nio månader om målet är studier (dock längst till 31.8). Huvudman är föreningen Ung Resurs.

Projektet är en del av AMS insatser inom ungdomsgarantin, där målet är att unga ska erbjudas jobb, utbildning, lärlingsplats eller praktik inom tre månader efter avslutad utbildning eller arbetslöshet.

”Ungdomshuset Boost”

Många ungdomar saknar idag rätt förutsättningar för att ta sig in på arbetsmarknaden. Den marginalisering som skapas av arbetslöshet, av att inte ha utbildning eller ordnade sociala förhållanden ökar. ”Ungdomshuset Boost” har som målsättning att öka både samverkan och samordning som stöd för ungdomar. AMS har regelbundet verksamhet i huset.

Stödriktade åtgärder

De stödriktade åtgärderna är individuella och ska underlätta för en enskild person att komma in på arbetsmarknaden. En arbetslös arbetssökande kan stödjas med hjälp av sysselsättningsstöd om han eller hon inte har kunnat få ett arbete genom arbetsförmedling eller anvisas en utbildning som främjar personens möjlighet att finna arbete.

Sysselsättningsstöd ska särskilt inriktas på sysselsättning av personer med ned-satt arbetsförmåga, personer som varit arbetslösa arbetssökande över sex månader samt ungdomar som inte har fyllt 25 år och som har varit arbetslösa arbetssökande över tre månader.

Sysselsättningsstöd kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet.

Under år 2026 satsar landskapsregeringen 552.000 euro på anställning med sysselsättningsstöd. Målsättningen är att minst 70 långtidsarbetslösa och andra prioriterade arbetslösa ska få anställning.

Övriga sysselsättningsåtgärder

AMS kan som sysselsättningsåtgärd anskaffa utbildning eller bekosta utbildningsinsatser för enskilda arbetslösa arbetssökande. Det rör sig huvudsakligen om kortare, direkt kompetensgivande utbildningar som behövs för att upprätthålla eller förbättra yrkesbehörigheten, kompetensen och anställningsbarheten, eller i vissa fall utbildning inför startande av egen verksamhet. Anställnings- eller verksamhetsmöjligheterna ska bedömas som goda efter genomförd utbildning. Åtgärden ska finnas inskriven i den plan som överenskommit med den sökande. Planen ska vara godkänd innan utbildningen i fråga inleds.

AMS kan som sysselsättningsåtgärd, enligt samma grunder som gäller för bekostande av särskilda utbildningsinsatser, bekosta validering. AMS avtalar med

Ålands gymnasium eller annan lämplig instans om validering för kunder som är i behov av att få sin kompetens bedömd och värderad på ett systematiskt sätt.

Sysselsättningsfrämjande utbildning för grupper anordnas för att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet. För enskilda studerande anskaffar AMS och för grupper av studerande anskaffar landskapsregeringen sysselsättningsfrämjande utbildning av utbildningsanordnare med de anslag som anvisats för detta ändamål. AMS antar studerande till den sysselsättningsfrämjande utbildningen. AMS ska anvisa nyinflyttade (bott på Åland/Finland kortare tid än tre år) ålänningar med integrationsplan till integrationsutbildning som ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning. Ordandet av dessa s.k. SFI-kurser i tillräcklig omfattning är avgörande för att AMS ska lyckas förverkliga syftet med integrationslagstiftningen.

Under år 2026 satsar landskapsregeringen på

- kurser i svenska på fyra nivåer (SFI) för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång och kurser för inflyttade i arbete (SIA). Deltagande i SFI-kurser förutsätter att personerna är inskrivna på AMS och deltagande i SIA sker i samarbete med arbetsplatsen. Enligt avtal, ca 800.000 euro.
- yrkesinriktade utbildningsinsatser: planerade yrkesinriktade utbildningar, insatser föranledda av konjunktursvängningar, sysselsättningsfrämjande yrkesinriktade kurser och läroavtal för personer inskrivna på AMS, ca 350.000 euro samt
- särskilda utbildningsrelaterade kostnader hos Högskolan på Åland för att stöda kompetensutveckling, vilken erbjuds arbetslösa och permitterade som en sysselsättande åtgärd, ca 10.000 euro.

Karriärvägledning

AMS tillhandahåller karriärvägledning som en del av AMS lagstadgade vägledning (vägledning för yrkesval och kompetensutveckling, 32 § i landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet).

Särskild service för personer med oklarheter om arbetsförmåga

AMS tillhandahåller arbetspsykologtjänster för arbetslösa arbetssökande där det finns oklarheter om arbetsförmågan. Samplaneringen är ett arbetssätt där vägledaren på AMS involverar arbetspsykologen i yrkesplaneringen. I samplaneringen gör vägledaren, arbetspsykologen och deltagaren en gemensam bedömning om att en arbetspsykologisk utredning är aktuell. Det kan handla om att tidigare planeringar inte har lett till placering på arbetsmarknaden eller behov av förtydligande av olika hälsohinders betydelse för sysselsättningsplanen.

Fokus läggs på att motverka marginalisering av partiellt arbetsföra och långtidsarbetslösa. Arbetet sker genom samplanering och sektorövergripande samarbete med hälso- och sjukvården, de sociala myndigheterna, Folkpensionsanstalten och stödarbetsmarknaden. Arbetspsykologen erbjuder utredningar av arbetsförmåga och yrkesplanering i mångprofessionellt samarbete med hälso- och sjukvården och den yrkesinriktade rehabiliteringen. Utredningar utgör grund för ansökningar av förmåner och finansiering av yrkesplanering hos andra myndigheter. Arbetspsykologens tjänster är en viktig del i AMS strategi att bekämpa långtidsarbetslösheten.

Arbetspsykologens serviceformer har utvecklats under de senaste åren så att även nya ålänningar med bristande kunskaper i svenska kan betjänas på ett likvärdigt sätt.

För att tillfredsställa de behov som finns på Åland tillhandahåller arbetspsykologen som köptjänst yrkesinriktad rehabiliteringsplanering, arbetsprövningstjänster och arbetshandledning till försäkringsbolag, företagshälsovård och personalenheter.